

Digitalizarea în profesia contabilă și de audit prin sisteme informatice de tip ERP

Prof. univ. dr. Bogdan-Ștefan IONESCU,
Academia de Studii Economice din București,
departamentul de Informatică de gestiune,
e-mail: bogdan.ionescu@cig.ase.ro

Drd. Laura-Eugenia-Lavinia BARNA,
Academia de Studii Economice din București,
e-mail: barnalaura15@stud.ase.ro

Rezumat

Obiectivul acestei lucrări este de a observa posibilitatea de digitalizare a profesiei contabile și de audit prin implementarea sistemelor informatice de tip ERP, ca urmare a schimbărilor masive ale tehnologiei de-a lungul timpului. Scopul acestei lucrări este de a aduce un plus de valoare literaturii de specialitate, având în vedere aspectele pozitive sau negative ale digitalizării profesiei contabile și de audit utilizând sisteme informatice de tip ERP.

Sistemele informatice de tip ERP au un rol primordial în gestionarea și desfășurarea activității contabile și de audit, oferind suport profesioniștilor contabili și auditorilor.

Metoda de cercetare utilizată pentru a identifica posibilitatea de digitalizare a profesiei contabile și de audit prin sisteme informatice de tip ERP se bazează pe analiza arhivei (de revizuire a literaturii de specialitate), culegând datele și informațiile din articole selectate din diferite baze de date.

În urma studiului, autorii au ajuns la concluzia că profesia contabilă și de audit poate fi digitalizată prin utilizarea sistemelor informatice de tip ERP, deoarece permite automatizarea unui număr foarte mare de sarcini, iar informațiile prelucrate cu aceste sisteme sunt mult mai transparente și mai corecte.

Cuvinte cheie: digitalizare, sisteme ERP, profesia contabilă, audit, control intern

Clasificare JEL: M15, M40, M41, M42

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Ionescu, B.-Ș., Barna, L.-E.-L. (2021), Digitalization in the Accounting and Auditing Profession through ERP Systems, *Audit Financiar*, vol. XIX, no. 4(164)/2021, pp. 769-778, DOI: 10.20869/AUDITF/2021/164/027

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2021/164/027>

Data primirii articolului: 30.07.2021

Data revizuirii: 6.08.2021

Data acceptării: 26.08.2021

Introducere

Sistemele informatice au evoluat foarte repede într-un interval scurt de timp, devenind primordiale în desfășurarea activităților zilnice ale profesioniștilor contabili și auditorilor. Astfel, companiile au început să implementeze într-un număr foarte mare aceste sisteme cu scopul de a-și îmbunătăți considerabil activitatea desfășurată. Datorită progresului tehnologic, profesiile contabile și de audit au fost nevoite să se adapteze rapid alternativelor tehnologice. Conform studiului realizat de Market Intelligence and Consulting Institute (2009, citat de Chang ș.a., 2014) s-a constatat că cele mai multe companii care au implementat sisteme ERP sunt de dimensiuni mari, deoarece activitățile desfășurate de aceste companii sunt mult mai numeroase, iar posibilitățile de implementare a acestor sisteme sunt mult mai mari din punct de vedere financiar.

Decizia organizației de a implementa aceste sisteme ERP depinde foarte mult de „posibilitatea de satisfacere a obiectivelor organizației în timp real” (Galani, Gravas și Stavropoulos, 2010), asigurându-se că informațiile prezentate sunt corecte și complete. Sistemele ERP au rolul de a influența semnificativ performanța și strategia companiei prin intermediul digitalizării unui număr cât mai mare de activități (Hietala și Päivärinta, 2021), precum și avantajele și dezavantajele oferite de procesarea datelor cu aceste sisteme ERP (date corecte și complete, transparența datelor, eficiență și eficacitate sporită, deoarece toate datele sunt stocate într-o singură bază de date). Toate datele procesate pot fi diseminate mult mai ușor între departamentele companiei, oferind „o imagine corectă și completă asupra situației organizației” (Kanellou și Spathis, 2013). Scopul principal al lucrării este de a pune în valoare aspectele pozitive și negative ale digitalizării profesiei contabile și de audit utilizând sisteme informatice de tip ERP, precum și poziția și rolul profesionistului contabil în cadrul companiei în era digitalizării tehnologice.

Prin termenul de digitalizare se înțelege „utilizarea unor noi tehnologii, robotizarea, servicii de cloud, sisteme inteligente și Big Data care au pătruns cu rapiditate în zona contabilă” (Boghian și Socoliu, 2020)

și au contribuit în principal la creșterea eficienței activității desfășurate de companii și a acurateții datelor prelucrate cu acest sistem informatic de tip ERP.

Folosirea sistemelor ERP conduce la digitalizarea unui număr cât mai mare de activități. Astfel, profesioniștii contabili „sunt mai puțin implicați în prelucrarea manuală a datelor” (Rodriguez și Spraakman, 2012), permițând organizațiilor să realizeze diferite analize pe baza datelor prelucrate cu aceste sisteme și minimizând considerabil eventualele erori umane.

Prezentul articol este structurat în 4 părți: o secțiune de revizuire a literaturii de specialitate, unde autorii au prezentat principalele concepte specifice temei lucrării, o secțiune privind motivarea alegerii metodei de cercetare prin intermediul căreia a fost prezentată modalitatea de culegere a informațiilor și a datelor relevante, o secțiune de analiză a datelor culese și o secțiune în care au fost prezentate principalele concluzii ale lucrării și câteva direcții privind cercetările viitoare.

1. Revizuirea literaturii de specialitate

Sistemele ERP au evoluat de-a lungul timpului, îmbunătățindu-și continuu funcțiile, asigurând o prelucrare corectă și completă a informațiilor introduse de utilizatori (Seethamraju și Sundar, 2013). Totodată, această evoluție a sistemelor ERP în rândul contabililor și auditorilor se datorează și faptului că „foarte mulți clienți din domeniul afacerilor” apelează la aceste sisteme ERP, deoarece încorporează un număr foarte mare de funcții. Aceste sisteme care evoluează în mod continuu pot schimba substanțial mediul și practica contabilă, astfel încât un profesionist contabil sau un bun auditor trebuie să fie întotdeauna pregătit pentru noile schimbări ale sistemelor informatice și ale mediului de afaceri (Groșanu ș.a., 2020).

Sistemele ERP sunt definite în literatura de specialitate ca „niște aplicații integrate complexe” (Spathis și Ananiadis, 2005) formate dintr-un „set de module de aplicații integrate care acoperă cele mai multe funcții comerciale (inclusiv contabilitate și audit)” (Scapens și

Jazayeri, 2003 citați de Hassan și Mouakket, 2016, p. 488). Toate informațiile prelucrate cu aceste sisteme ERP sunt stocate într-o singură bază de date, oferind utilizatorilor posibilitatea de a accesa și genera informații în timp real. Fiecare modul al sistemului ERP reprezintă o funcție diferită a acestui sistem, cum ar fi: module specifice „activității de aprovizionare, finanțe, contabilitate, producție, resurse umane, vânzări și activități specifice pentru diferiți clienți” (Rajal și Baral, 2015). Aceste module integrează cea mai mare parte din activitățile unei organizații. Sistemele ERP oferă oportunitatea de a-și dezvolta și eficientiza afacerea, organizațiile începând să implementeze sisteme integrate de tip ERP într-un număr cât mai mare, deoarece aceste sisteme permit automatizarea unui număr foarte mare de activități.

Automatizarea este definită în literatura de specialitate ca fiind „procesul de transformare digitală a afacerilor”, în special a profesiei contabile și de audit, prin folosirea sistemelor integrate de tip ERP. Digitalizarea profesiei contabile și de audit depinde de „capacitatea de percepție și analiză” a angajaților organizației (Lacurezeanu, Tiron-Tudor și Bresfelean, 2020, p. 623).

Procesul de digitalizare reprezintă o oportunitate pentru „redefinirea rolului profesiei contabile” și de audit, precum și gradul de implicare a profesioniștilor contabili și auditorilor în procesul decizional (pe termen scurt, mediu și lung) (CECCAR, 2019).

În subcapitolele următoare abordăm posibilitatea de digitalizare a profesiei contabile și de audit prin folosirea sistemelor informatice de tip ERP.

1.1. Digitalizarea profesiei contabile

Profesia contabilă este adeseori comparată în literatura de specialitate cu „o ființă vie care evoluează într-o măsură tot mai mare ca urmare a progresului din domeniul IT și din cel economico-social”, totul fiind într-o continuă schimbare (CECCAR, 2019). Astfel, profesioniștii contabili joacă un rol important în „gestionarea sistemelor și proceselor care sprijină achiziția, managementul, analiza și distribuția informațiilor” în era digitală (Pavel, 2017 citat de CECCAR, 2019).

Automatizarea proceselor de contabilitate poate fi îndeplinită doar prin implementarea sistemelor ERP care asigură îndeplinirea sarcinilor de lucru prin intermediul modulelor implementate. Conform Cooper ș.a. (2019), rolul profesionistului contabil nu se va mai rezuma doar la prelucrarea propriu-zisă a datelor (o mare parte a activităților fiind realizate de sistemele ERP), ci la alocarea unui timp mai mare activităților de analiză și de previzionare în detrimentul celor de rutină. Principalele roluri pe care le poate avea un profesionist contabil ca urmare a automatizării proceselor de contabilitate cu ajutorul sistemelor ERP sunt: consultanță, analiză și planificare strategică. Autorii Rodriguez și Spraakman (2012) au observat că implementarea sistemelor ERP conduce la eliminarea sarcinilor de lucru manuale, oferind „suport în procesarea tranzacțiilor zilnice, suport în procesul decizional intern și la îndeplinirea obligațiilor legate de administrație (obligații legale)” (Spathis și Constantinides, 2004). Alte avantaje ale digitalizării profesiei contabile sunt: comunicarea eficientă a rezultatelor sau a informațiilor între departamente (deoarece datele prelucrate sunt salvate în baza de date a sistemului ERP), acces rapid la documente, precum și procesarea mai rapidă a datelor cu aceste sisteme.

Aceste sisteme ERP oferă posibilitatea managerilor organizației de a avea o viziune financiară mai complexă despre întreaga organizație (Galani, Gravas și Stavropoulos, 2010).

Implementarea sistemelor ERP are de obicei „un impact semnificativ asupra întregii organizații”, deoarece informațiile furnizate de aceste sisteme ERP oferă suport în fundamentarea deciziilor managerilor asupra întregii activități a organizației (Grabski și Leech, 2007). În general, implementarea sistemelor ERP este destul de costisitoare, iar eșecul implementării ar avea un impact devastator pentru organizație (exemplu: faliment). Astfel, la un an de la implementarea sistemelor ERP, utilizatorii de informație financiar-contabilă au o percepție mult mai pozitivă comparativ cu perioada pre-implementării acestor sisteme (Spathis și Ananiadis, 2005).

Autorii Galy și Saucedo (2014) au identificat câteva beneficii post-implementării sistemelor ERP în cadrul organizațiilor, prezentate în *Figura nr. 1*.

Figura nr. 1. Beneficiile post-implementării sistemelor ERP



Sursa: Galy și Saucedo, 2014

Managerii organizațiilor care au implementat sistemele ERP au observat o creștere semnificativă a eficienței utilizării resurselor și un control al performanței mult mai bun.

Lazarus și McManns (2006, citați de Al-Jabri și Roztock, 2015) au definit transparența informației ca fiind „accesul la informații financiar-contabile de către utilizatorii acestor sisteme” necesare pentru a lua decizii de afaceri. Street și Meister (2004, citați de Al-Jabri și Roztock, 2015) au identificat două tipuri de transparență a informației: internă și externă. Transparența internă reflectă gradul în care angajații unei organizații au acces la informații necesare pentru îndeplinirea sarcinilor lor, pe când transparența externă reflectă modul de partajare a informațiilor în exteriorul organizației.

Modalitatea de stocare și partajare a datelor prelucrate cu sisteme ERP oferă un nivel mai înalt de transparență acestor informații. Pe lângă transparența datelor, sistemele oferă și capacitatea de evaluare a riscurilor și să crească calitatea auditului datorită automatizării proceselor (Făniță, 2020a). Totuși, ar trebui să implementeze și o serie de controale cu scopul de a asigura că datele stocate în baza de date a aplicației sunt în siguranță. Controlul poate fi asigurat prin implementarea și exercitarea unor mecanisme care conduc la reglarea comportamentului utilizatorilor cu scopul de a evita alterarea intenționată sau neintenționată a datelor stocate în baza de date a aplicației.

1.2. Digitalizarea profesiei de auditor

În ceea ce privește procesul de digitalizare a profesiei de auditor trebuie avută în vedere infrastructura digitală (platformă, software) deoarece „prin intermediul acesteia se asigură conexiunea între membrii echipei de audit și organizația auditată” (Făniță, 2020a).

Digitalizarea procesului de audit permite echipei de audit să identifice eventualele anomalii din cadrul sistemelor ERP cu care au fost prelucrate datele contabile, precum și oportunitățile și riscurile financiare ale organizației. Alte beneficii ale digitalizării procesului de audit ar fi înțelegerea mult mai aprofundată a datelor prelucrate cu sistemele ERP, precum și o monitorizare mult mai eficientă a controalelor privind fraudă, pe baza cărora să poată oferi o recomandare pentru îmbunătățirea proceselor de raportare financiar-contabilă. Un audit transformat digital se bazează „pe utilizarea canalelor digitale de la început până la sfârșit în procesul de auditare a organizației-client” (EY.com, 2019).

Făniță (2020b) consideră că un audit digitalizat se poate încheia cu succes doar dacă echipa de audit are acces în timp real la „datele, sistemele și aplicațiile analitice ale organizației-client” pentru a evita duplicarea eforturilor de culegere a datelor.

În urma digitalizării procesului de audit, „competențele de auditor nu se vor mai rezuma doar la analiza situațiilor financiare”, în special a probelor de audit, ci vor trebui să dețină și competențe din domeniul IT (Șuşnea, 2019).

2. Metodologia cercetării

Obiectivul principal al lucrării noastre este de a observa dacă profesia contabilă și de audit poate fi digitalizată prin utilizarea sistemelor informatice de tip ERP, urmărind în principal avantajele și dezavantajele procesului de digitalizare.

Metoda de cercetare folosită a pornit de la analiza exhaustivă a lucrărilor care tratează subiectul de digitalizare a profesiei contabile și de audit prin sisteme informatice de tip ERP. Pentru selectarea articolelor relevante temei de cercetare, am utilizat diferite baze de date, cum ar fi: Google Scholar, ScienceDirect, Web of Science, Emerald Management Ejournal, în cadrul cărora am efectuat o căutare pe baza următoarelor cuvinte cheie: „digitalizarea profesiei contabile prin sisteme informatice de tip ERP”, „digitalizarea profesiei de auditor prin sisteme informatice de tip ERP”,

„implementarea sistemelor ERP”, „avantajele și dezavantajele implementării sistemelor ERP” și „digitalizarea procesului de audit”. Criteriile pe baza cărora am selectat articolele au fost anul publicării și relevanța pentru subiectul prezentei lucrări.

Pe baza articolelor selectate am stabilit și câteva întrebări ale cercetării:

- Î1. Ce presupune implementarea sistemelor ERP într-o organizație care prestează servicii de contabilitate și de audit?
- Î2. Care sunt factorii pentru implementarea cu succes a sistemelor ERP?
- Î3. Care este legătura dintre efectele post-implementării sistemelor ERP și performanța financiară?
- Î4. Care este satisfacția profesioniștilor contabili și auditorilor în ceea ce privește utilizarea sistemelor ERP?
- Î5. Care sunt avantajele și dezavantajele sistemelor ERP în profesia contabilă și de audit?
- Î6. Care sunt viitoarele progrese digitale ale contabilității?
- Î7. Care sunt principalele competențe pe care ar trebui să le dețină viitorii profesioniști contabili și auditori ca urmare a digitalizării?
- Î8. Care sunt principalele provocări de audit și inspecție în ceea ce privește utilizarea sistemelor ERP?

Aceste întrebări vor fi analizate în secțiunea următoare, pe baza articolelor selectate din diferite baze de date.

3. Analiza rezultatelor

În această secțiune, autorii au identificat în articolele selectate principalele aspecte cheie pentru a răspunde la întrebările menționate în secțiunea anterioară.

- Î1. Ce presupune implementarea sistemelor ERP într-o organizație care prestează servicii de contabilitate și de audit?

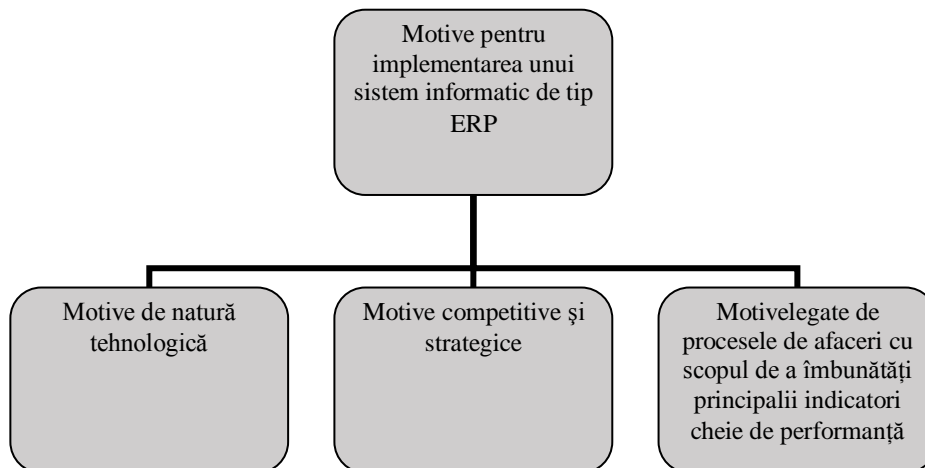
Implementarea unui nou sistem informatic (exemplu: sistem ERP) în cadrul organizației presupune restructurarea integrală a proceselor sistemelor informatice existente și reorganizarea întregului flux de informații și activități, precum și o restabilire a culturii organizaționale. Procesul de implementare a sistemului ERP constă în analizarea principalelor riscuri la care poate fi supusă organizația în timpul sau după finalizarea implementării sistemului ERP. Durata

de implementare a sistemului ERP poate fi cuprinsă între 6 luni și 2 ani.

Motivul pentru care managerii organizațiilor decid să implementeze sisteme ERP sunt: volumul mare de activități sau tranzacții, procesele manuale predispușe la

erori sau refacere, efortul uman ridicat pentru a executa diferite activități sau schimbările periodice în domeniul IT. Alte motive pentru care se decide implementarea sistemelor ERP în cadrul organizației sunt prezentate în *Figura nr. 2*.

Figura nr. 2. Motive pentru a implementa un sistem informatic de tip ERP

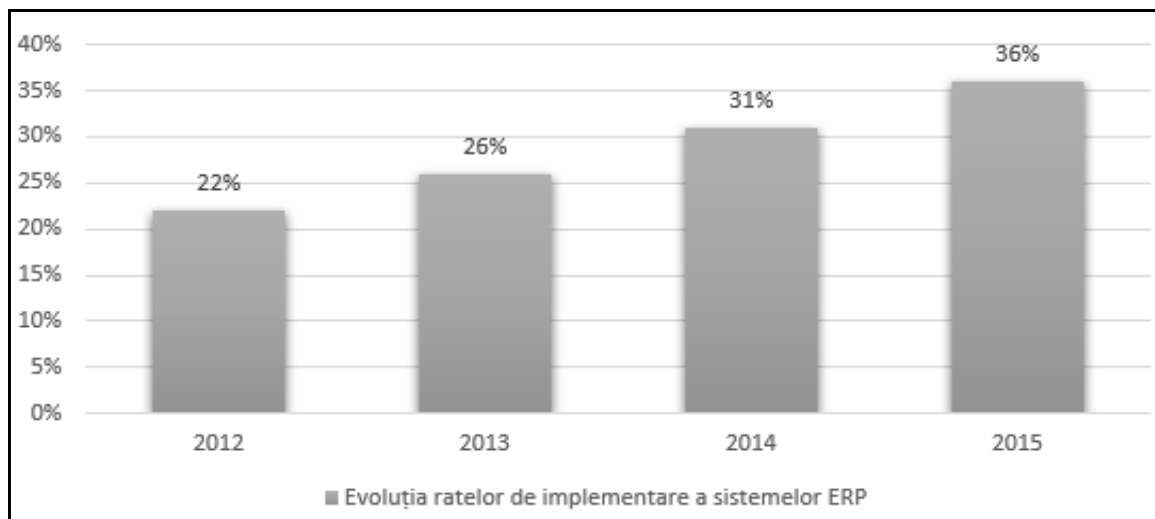


Sursa: Prelucrările autorilor

Autorii Amado și Belfo (2021, p. 581) au cercetat rata de implementare a sistemelor ERP în cadrul organizațiilor în

perioada 2012 – 2015, observând o creștere semnificativă a acestor rate (*Figura nr. 3*).

Figura nr. 3. Evoluția ratelor de implementare a sistemelor ERP



Sursa: Amado și Belfo, 2021, p. 581

Scopul principal pentru care se dorește implementarea sistemului ERP este eficientizarea întregii activități, oferind totodată credibilitate și un grad mai mare de transparență informațiilor prelucrate.

Î2. Care sunt factorii pentru implementarea cu succes a sistemelor ERP?

Principalii factori pentru implementarea cu succes a unui sistem ERP sunt:

- identificarea proceselor de afaceri care ar putea fi vulnerabile în procesul de implementare a sistemelor ERP
- utilizarea în implementare a unui număr mai mare de oameni din departamentul IT și alte departamente pentru asigurarea unei comunicări eficiente între aceștia în vederea implementării sistemului în condiții optime.
- implementarea treptată a sistemului ERP deoarece este un sistem informatic complex, fiind necesară o implementare atentă și bine planificată.
- parcurgerea fiecărei etape stabilite în planul de implementare.
- stabilirea unui plan de mentenanță după finalizarea implementării sistemului ERP.

Î3. Care este legătura dintre efectele post-implementării sistemelor ERP și performanța financiară?

Orice organizație care decide să implementeze sisteme ERP dorește să-și îmbunătățească performanța financiară, dar și alți indicatori, precum: poziția pe piață, numărul folosit de la o perioadă la alta sau câștigurile pe acțiune.

Scopul principal al sistemului ERP în raportările financiare presupune reducerea timpului de lucru pentru a efectua o anumită sarcină sau reducerea redundanțelor, astfel încât datele financiare prelucrate cu aceste sisteme sunt mult mai clare și mai concrete, facilitând întocmirea mult mai rapidă a rapoartelor financiare.

Astfel, între implementarea sistemului ERP și performanța financiară există o legătură puternică, deoarece datele prelucrate cu aceste sisteme oferă credibilitate și transparență, de aici rezultând o îmbunătățire semnificativă a indicatorilor financiari.

Î4. Care este satisfacția profesioniștilor contabili și auditorilor în ceea ce privește utilizarea sistemelor ERP?

În urma studiilor realizate de Kanellou și Spathis (2013), aceștia au constatat că volumul de informații care trebuie prelucrat manual s-a redus semnificativ în urma implementării sistemelor ERP, acest lucru conducând la creșterea satisfacției profesioniștilor contabili și auditorilor atâta timp cât sistemele ERP îndeplinesc cerințele lor de prelucrare a informațiilor (conținut, precizie, format)..

Tabelul nr. 1. Avantaje și dezavantajele sistemelor ERP în profesia contabilă și de audit

Categoria de utilizatori	Avantaje	Dezavantaje
Profesia contabilă	<ul style="list-style-type: none"> – procesarea rapidă a informației financiar-contabile – stocarea informațiilor într-o singură bază de date și accesul controlat la date – un control și o monitorizare mai bună a informațiilor prelucrate cu aceste sisteme – gestionarea mai bună a resurselor (financiare, materiale și umane) – acuratețea și completitudinea informațiilor – maximizarea profitului – reducerea costurilor – economisire de timp – limitarea erorilor umane 	<ul style="list-style-type: none"> – schimbările permanente ale legislației, astfel sistemul ERP trebuie mereu actualizat – adaptarea dificilă la noile sisteme informatice a utilizatorilor care nu dețin competențe IT suficiente sau nu participă la programe de training
Auditor	<ul style="list-style-type: none"> – prelucrări rapide datorită conectării digitale între auditor și organizația-client – eficiență sporită – acces rapid la informații cheie (fără a mai fi necesară căutarea manuală a informației) 	<ul style="list-style-type: none"> – reticența organizației-client în ceea ce privește securitatea partajării informației în mod electronic – incompatibilitatea între sistemul informatic utilizat de organizația-client și sistemul informatic utilizat de echipa de audit

Sursa: Prelucrările autorilor după Hietala și Păivărinta (2021), Hsu, Yen și Chung (2015), Kanellou și Spathis (2013), Nwankpa (2015)

Î5. Care sunt avantajele și dezavantajele sistemelor ERP în profesia contabilă și de audit?

În **Tabelul nr. 1** am evidențiat avantajele și dezavantajele sistemelor ERP în profesia contabilă și de audit

Î6. Care sunt viitoarele progrese digitale ale contabilității?

Conform studiului efectuat de Groșanu ș.a. (2020, p. 55), viitoarele progrese digitale ale contabilității ar putea fi reprezentate de:

- Schimb și prelucrare directă de date cu clientul sau furnizorul
- Citirea sau recunoașterea documentelor
- Plăți electronice
- Înlocuirea Excel-ului cu alte instrumente de calcul mai automatizate
- Răspunsuri mult mai prompte la întrebările tehnice în domeniul contabilității.

Î7. Care sunt principalele competențe pe care ar trebui să le dețină viitorii profesioniști contabili și auditori ca urmare a digitalizării?

Ca urmare a evoluției rapide a tehnologiei informației și a digitalizării activităților, atât profesioniștii contabili, cât și auditorii trebuie să dețină pe lângă competențele obișnuite (contabilitate, finanțe, audit) și competențe digitale (în utilizarea sistemelor informatice).

În urma digitalizării activităților desfășurate de profesioniștii contabili și auditori, aceștia vor putea acorda mai mult timp activităților de consultanță, analiză a datelor și planificare strategică, în detrimentul activităților de rutină.

Î8. Care sunt principalele provocări de audit în ceea ce privește utilizarea sistemelor ERP?

Principalele provocări de audit ar putea fi referitoare la identificarea riscurilor în urma implementării noului sistem, deoarece toată structura organizației se modifică în urma acestui proces. Principalele

probleme sunt legate de securitatea rețelei de internet, a bazei de date și a sistemului informatic.

După implementarea sistemelor informatice de tip ERP trebuie realizată o analiză în detaliu a securității datelor în noul sistem informatic. Auditorii trebuie să înțeleagă mai întâi arhitectura sistemelor ERP pentru a putea identifica zonele vulnerabile ale sistemului (Chang ș.a., 2014).

Concluzii

Evoluția masivă din ultimii ani în domeniul tehnologiei a avut un impact semnificativ asupra procesului de digitalizare a activităților desfășurate zilnic de oameni. Profesiile contabile și de audit sunt tot mai digitalizate ca urmare a progresului tehnologic, deoarece tot mai multe organizații implementează sisteme ERP performante cu scopul de a-și automatiza un număr tot mai mare de activități, în special cele care sunt repetabile, procedurale, structurate sau simple. Astfel, sistemele ERP devin tot mai prezente în activitățile financiar-contabile sau de audit datorită numeroaselor avantaje pe care le oferă: prelucrarea rapidă a unui volum mare de date, reducerea pe cât posibil a „timpilor morți”, a erorilor sau a costurilor suplimentare. Datele prelucrate cu sistemele ERP sunt mult mai clare și mai transparente și oferă suport în fundamentarea procesului decizional.

După implementarea sistemelor ERP va fi necesară o analiză în detaliu a securității datelor care vor fi stocate în baza de date a sistemului, pentru o mai bună redefinire sau o reorganizare a controalelor interne.

Ca urmare a digitalizării continue a activităților specifice profesioniștilor contabili și de audit prin implementarea sistemelor ERP, am identificat în literatura de specialitate (în articolele selectate) că viitoarele generații de profesioniști contabili și auditori vor avea nevoie în plus față de cunoștințele tradiționale despre contabilitate, finanțe sau audit și de cunoștințe din domeniul IT, dar și de abilități sociale pentru a putea oferi consultanță în domeniul contabilității sau auditului.

BIBLIOGRAFIE

1. Al-Jabri, I.M., Roztock, N. (2015), Adoption of ERP systems: Does information transparency matter?, *Telematics and Informatics*, nr. 32, pp. 300-310.
2. Amado, A., Belfo, F.P. (2021), Maintenance and support model within the ERP Systems lifecycle: Action research in an implementer company, *International Conference on Project Management / HCist – International Conference on Health and Social Care Information Systems and Technologies 2020*. În *Procedia Computer Science*, nr. 181, pp. 580-588
3. Boghian, F.A., Socoliuc, M. (2020), Viitorul profesiei contabile în era digitalizării, disponibil online la: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/1234567890/608/Boghian_F-A_Socoliuc_M_%20conf_12.03.20.pdf?sequence=1&isAllowed=y, accesat la 2 iulie 2021
4. CECCAR (2019), Profesia contabilă într-o economie bazată pe globalizare și digitalizare, *CECCAR Business Magazine*, nr. 41, disponibil online la: <https://www.ceccarbusiness-magazine.ro/profesia-contabila-intr-o-economie-bazata-pe-globalizare-si-digitalizare-i-a5481/>, accesat la 15 iulie 2021
5. Chang, S.I., Yen, D.C., Chang, I.C., Jan, D. (2014), Internal control framework for a compliant ERP system, *Information & Management*, nr. 51, pp. 187-205
6. Cooper, LA, Holderness, DK, Sorensen, TL, Wood, DA. (2019). Robotic Process Automation in Public Accounting, *Accounting Horizons*, nr. 33, <https://doi.org/10.2308/acch-52466>, accesat la 10 iulie 2021
7. EY.com (2019), Conectivitatea din cadrul digitalizării auditului este o oportunitate omisă?, disponibil online la: https://www.ey.com/ro_ro/digital-audit/connectivity_audit_overlooked_opportunity, accesat la 17 iulie 2021
8. Făniță, A. (2020a), Digitalizarea auditului financiar, disponibil online la: <https://www.linkedin.com/pulse/digitalizarea-auditului-financiar-alina-fanita>, accesat la 18 iulie 2021
9. Făniță, A. (2020b), Roluri cheie în digitalizarea auditului financiar, disponibil online la: <https://ro.linkedin.com/pulse/roluri-cheie-%C3%AEn-digitalizarea-auditului-financiar-alina-fanita>, accesat la 18 iulie 2021
10. Galani, D., Gravas, E., Stavropoulos, A. (2010), The Impact of ERP Systems on Accounting Processes, *International Journal of Economics and Management Engineering*, vol. 4, nr. 6, pp. 774-779
11. Galy, E., Saucedo, M.J. (2014), Post-implementation practices of ERP systems and their relationship to financial performance, *Information & Management*, nr. 51, pp. 310-319
12. Grabski, S.V., Leech, S.A. (2007), Complementary controls and ERP implementation success, *International Journal of Accounting Information Systems*, nr. 8, pp. 17-39
13. Groșanu, A., Fulop, M.T., Cordoș, G.S., Raita, G. (2020), Provocări și tendințe privind încorporarea Big Data în profesia contabilă: de la abordarea tradițională la viitorul profesionist contabil, *CECCAR Business Review*, nr. 11, pp. 50-58
14. Hassan, M.K., Mouakket, S. (2016), ERP and organizational change. A case study examining the implementation of accounting modules, *International Journal of Organizational Analysis*, vol. 24, nr. 3, pp. 487-515, DOI: 10.1108/IJOA-05-2014-0760
15. Hietala, H., Päivärinta, T. (2021), Benefits Realisation in Post-Implementation Development of ERP Systems: A Case Study, *CENTERIS Conference 2020*. În *Procedia Computer Science*, nr. 181, pp. 419-426
16. Hsu, P.F., Yen, H.R., Chung, J.C. (2015), Assessing ERP post-implementation success at the individual level: Revisiting the role of service quality, *Information & Management*, nr. 52, pp. 925-942

17. Kanellou, A., Spathis, C. (2013), Accounting benefits and satisfaction in an ERP environment, *International Journal of Accounting Information Systems*, nr. 14, pp. 209-234
18. Lacurezeanu, R., Tiron-Tudor, A., Bresfelean, V. P. (2020), Robotic Process Automation in Audit and Accounting, *Audit Financiar*, vol. XVIII, nr. 4(160)/2020, pp. 752-770, DOI: 10.20869/AUDITF/2020/160/024
19. Nwankpa, J.K. (2015), ERP system usage and benefit: A model of antecedents and outcomes, *Computers in Human Behavior*, nr. 45, pp. 335-344
20. Rajan, C. A., Baral, R. (2015). Adoption of ERP system: An empirical study of factors influencing the usage of ERP and its impact on end user, *IIMB Management Review*, nr. 27, pp. 105-117
21. Rodriguez, C.S., Spraakman, G. (2012), ERP systems and management accounting: a multiple case study, *Qualitative Research in Accounting & Management*, vol. 9, nr. 4, pp. 398-414, DOI: 10.1108/11766091211282689
22. Seethamraju, R., Sundar, D.K. (2013), Influence of ERP systems on business process agility, *IIMB Management Review*, nr. 25, pp. 137-149
23. Spathis, C., Constantinides, S. (2004), Enterprise resource planning systems' impact on accounting processes, *Business Process Management Journal*, vol. 10, nr. 2, pp. 234-247
24. Spathis, C., Ananiadis, J. (2005), Assessing the benefits of using an enterprise system in accounting information and management, *The Journal of Enterprise Information Management*, vol. 18, nr. 2, pp. 195-210
25. Șuşnea, F. (2019), Digitalizarea auditului financiar, următoarea frontieră, disponibil online la: <https://ro.linkedin.com/pulse/digitalizarea-auditului-financiar-urm%C4%83toarea-frontier%C4%83-susnea>, accesat la 20 iulie 2021